

A BAKONY HEGYSÉG ÁLESZELÉNY ÉS ESZELÉNY FAUNÁJA (COLEOPTERA: RHINOMACERIDAE, ATTELABIDAE)

PODLUSSÁNY ATTILA

Természettudományi Múzeum, Budapest

ABSTRACT: *Rhinomaceridae* and *Attelabidae* fauna of the Bakony Mountains. Author publishes the data of Rhinomaceridae and Attelabidae fauna found in Bakony-mountain. He describes besides these data also the ecology and etology of the specis in question. He demonstrates from Bakony-mountain 31 specis from the 34 specis found in Hungary.

Bevezetés

A Bakony hegység Coleoptera-kutatásának nagy lendületet adott "A Bakony természeté képe" kutatási program létrejötte /1962/ és az elmúlt évek munkájának szervezettsége. E hosszútávú tudományos kutatómunka során fokozatosan ismertté válik előttünk a Bakony hegység bogárfaunája. Az eddigi eredményekhez járulok hozzá e dolgozattal, melyben a Bakony hegység RHINOMACERIDAE és ATTELABIDAE faunáját ismertetem.

1958-ban a Magyarország Állatvilága X. kötetének 2. füzetében ENDRÓDI SEBŐ irt a hazai eszelényekről. A faunafüzet jó, könnyen kezelhető. Majd 1974-ben LOTHAR DIECKMANN készített precíz összefoglaló munkát Közép-Európa eszelényeiről. E két irodalmat tanulmányoztam és összevetettem, majd a Bakony hegységben gyűjtött eszelények feldolgozásába kezdtem. A kiváló irodalmak és az eredményes gyűjtőmunka ellenére, évek óta készülök e dolgozat megírásához. Reménykedtem, hogy megtalálunk néhány, a Bakonyból még ki nem mutatott eszelényt. A várakozás meghozta gyümölcsét. MARKÓ VIKTOR fiatal kutatótársam érdeme, hogy 1982 júniusában Fenyőfőn megfogta Magyarországon eddig még nem gyűjtött *Deporaus mannerheimi* /HUMMEL/ fajt, tápnövényéről a nyírfáról /*Betula pendula* ROTH./. Az erdei fenyő /*Pinus silvestris* L./ rendszeres kopogtatásának eredményeként magam is gyarapítottam két fajjal a Bakony faunalistáját. Több helyen sikerült gyűjtenem a Bakony hegységből eddig még ki nem mutatott *Rhinomacer attelaboides* FABRICIUS fajt, majd 1985-ben Fenyőfőn a *Doydirhynchus austriacus* /OLIVIER/ fajt.

A rendszeres gyűjtések eredménye, hogy a Kárpát-medencében élő 34 eszelény faj közül 31 fajt tudtam kimutatni a Bakony hegységből. A hiányzó 3 faj megtalálása még várható. A *Rhynchites pubescens* /FABRICIUS/ a *Thalictrum*-féléken, a *Rhynchites cupreus* /LINNÉ/ pedig a *Prunus*-, *Sorbus*-, *Crataegus*- és *Malus*-féléken gyűjthető. A *Pselaphorhynchites longiceps* /THOMSON/ a magyar irodalomban még nem szerepelt. Közép-európai elterjedése és tápnövényei /*Salix*, *Betula*/ alapján, megjelenése a Bakonyban is lehetséges.

Az adatgyűjtés során felhasználtam Endrődi Sebő: Az eszelény-félék /Attelabidae/ kárpátmedencei lelőhelyadatai /1957/ című munkáját. Feldolgoztam a Természettudományi Múzeum Állattárának bogárgyűjteményében talált bakonyi adatokat, a zirci Bakonyi Természettudományi Múzeum bogárgyűjteményéből kigyűjtött eszelényanyagot, valamint Markó Viktor, Oszonics István, Rozner István és a saját magángyűjteményem anyagát.

Az eszelények fitofág bogarak, melyek közül néhány faj a természetett növényein-
ken, főleg gyümölcsfáinokon táplálkozik és fejlődik. /Életmódjukat, fejlődésüket
a fajok felsorolásánál ismertetem./ Elszaporodásuk esetén károkat okozhatnak a
gyümölcsstermesztésben.

Kártételük alapján a következőképpen csoportosíthatók az eszelények:

Hajtdsrontók: Lasiorhynchites praeustus /BOHEMAN/, L. cavifrons /GYLLENHAL/,
Coenorhinus aeneovirens /MARSHAM/, Rhynchites coeruleus /DEGEER/.

Virdgszatrontók: Coenorhinus germanicus /HERBST/, Rhinomacer attelaboides
/FABRICIUS/, Doydirhynchus austriacus /OLIVIER/, Rhynchites hungaricus /HERBST/.

Ágrontók: Pselaphorhynchites nanus /PAYKULL/, P. tomentosus /GYLLENHAL/, P.
longiceps /THOMSON/.

Levélfuró/aknázó/ Coenorhinus pauxillus /GERMAR/.

Levélsodók: Byctiscus betulae /LINNÉ/, B. populi /LINNÉ/, Chonostropheus tristis
/FABRICIUS/, Deporaus betulae /LINNÉ/, Attelabus nitens /SCOPOLI/, Apoderus
coryli /LINNÉ/, A. erythroptera /GMELIN/.

Termésrontók: Nemonyx lepturoides /FABRICIUS/, Coenorhinus aequatus /LINNÉ/, Rhynchites auratus
/SCOPOLI/, R. giganteus KRYNICKI, R. bacchus /LINNÉ/, R. lenaeus FAUST, R. cupreus /LINNÉ/.

Sajdtos életmódjuk miatt kárt nem okoznak: Lasiorhynchites sericeus /HERBST/, L.
coeruleocephalus /SCHALLER/.

Életmódjuk ismeretlen: Auletobius sanguisorbae /SCHRANK/, Lasiorhynchites oli-
vaceus /GYLLENHAL/, Coenorhinus interpunctatus /STEPHENS/, Rhynchites aethiops
BACH, Deporaus mannerheimi /HUMMEL/.

Természetesen az eszelények közül csupán néhány faj kártétele lehet jelentős.
Ezek a következők: Rhynchites coeruleus /DEGEER/, R. auratus /SCOPOLI/, R. giganteus
KRYNICKI, R. bacchus /LINNÉ/, Coenorhinus aequatus /LINNÉ/, C. germanicus
/HERBST/, C. pauxillus /GERMAR/. A többi faj kártétele jelentéktelen, egyrészt
tápnövényeik miatt, másrészt ritkaságuk folytán.

Az eszelények ellen való védekezés rendkívül nehéz, mivel jól repülnek, s
tápnövényeik a természetben mindenütt megtalálhatók, így az ujjfertőzés lehe-
tősége nagy. Védekezni csak a kifejlett bogarak ellen lehet, mivel fejlődésük
a növényi részekben/termésben, levelekben, ágakban/ megy végbe. Javasolják her-
nyófogó övek felrakását, melyben az eszelények telelőhelyet találnak, majd a
hernyófogóövek és a károsított növényi részek /termés, letört hajtások/ össze-
gyűjtését és elégetését, valamint a reggeli órákban a bogarak fákról való lerá-
zását és megsemmisítését. Ezeket a módszereket legfeljebb mintavételnek vélem
alkalmasnak, mivel olyan ember-, idő- és munkaigényes, hogy a gyakorlatban nehe-
zen kivitelezhető. A szamócaeszelény ellen a szamóca virágzásának kezdete előtt
paration hatóanyagú szerrel védekezzünk. A termésrontó eszelények és a bordafuró
eszelény ellen javasolják a rügyfakadás előtt foszforsavészter hatóanyagú in-
szekticiddel, majd a gyümölcsfa piros-, illetve fehérbimbós állapotában metil-
paration hatóanyagú permetezőszerrel való védekezést. Hazánkban az üzemi gyü-
mölcsösök /elsősorban az almások/ kártevő rovarai elleni védelme a fontosabb
kártevők ellen irányul /kaliforniai pajzstetű, almamoly, aknázómoly, atkák stb./.
A rendszeres, sok esetben túlméretezett vegyszeres védekezés az eszelényeket is
megtizedeli. Így az eszelények elleni külön védekezésre a gyakorlatban sehol
nem kerül sor.

AZ ESZELÉNYEK RENDSZERTANI BESOROLÁSA

A csillaggal /x/ jelölt fajokat a Bakony hegységben még nem gyűjtötték

COLEOPTERA

RHYNCHOPHORA

CURCULIONOIDEA

RHINOMACERIDAE /-NEMONYCHIDAE/

Nemonyx REDTENBACHER, 1845.
lepturoides /FABRICIUS, 1801/
Rhinomacer FABRICIUS, 1787
attelaboides FABRICIUS, 1787
Doydirhynchus DEJEAN, 1821
/-DDiodyrhynchus SCHOENHERR, 1833/
austriacus /OLIVIER, 1807/

Rhynchites SCHNEID R, 1791
bacchus /LINNÉ, 1758/
cupreus /LINNÉ, 1758/ x
coeruleus /DEGEER, 177/
pubescens /FABRICIUS, 1775/ x
auratus /SCOPOLI, 1763/
hungaricus /HERBST, 1784/
giganteus KRYNICKI, 1832
aethiops BACH, 1854
lenaeus FAUST, 1891
Byctiscus THOMSON, 1859
betulae /LINNÉ, 1758/
populi /LINNÉ, 1758/
Chonostropheus PRELL, 1924
tristis /FABRICIUS, 1794/
Deporaus LEACH, 1819
betulae /LINNÉ, 1758/
mannerhaimi /HUMMEL, 1823/

ATTELABIDAE

RHYNCHITINAE

Auletobius DESBROCHERS, 1868-1869
sanguisorbae /SCHRANK, 1798/
Lasiorhynchites JEKEL, 1860
sericeus /HERBST, 1797/
cavifrons /GYLLENHAL, 1833/
olivaceus /GYLLENHAL, 1833/
praestus /BOHEMAN, 1845/
coeruleocephalus /SCHALLER, 1783/
Pselaphorhynchites SCHILSKY, 1903
nanus /PAYKULL, 1792/
tomentosus /GYLLENHAL, 1839/
longiceps /THOMSON, 1888/ x
Coenorhinus THOMSON, 1859
aequatus /LINNÉ, 1767/
germanicus /HERBST, 1797/
aeneovirens /MARSHAM, 1802
pauxillus /GERMAR, 1824/
interpunctatus /STEPHENS, 1831/

ATTELABINAE

Attelabus LINNÉ, 1758

APODERINAE

Apoderus OLIVIER, 1807
coryli /LINNÉ, 1758/
erythropterus /GMELIN, 1790/

A gyűjtők nevének rövidítése:

Ádám László /AL/, Bali József /BJ/, Berczi Lajos /BL/, Bokor Elemér /BE/, Csiki Ernő /CsE/, Erdős József /EJ/, Gyorffy Jenő /GyJ/, Hadnagy László /HL/, Kasper Ágota /KÁ/, Kaszab Zoltán /KZ/, Kuthy Dezső /KD/, Lenczy Rudolf /LR/, Lendvai Mária /LM/, Lichtneckert /Li/, Magyar Miklós /MM/, Medveggy Mihály /MeM/, Márkó Viktor /MV/, Nagy Barnabás /NB/, Neruzsil István /NI/, Novák Frigyes /NF/, Orosz András /OA/, Oszonics István /OI/, Papp Jenő /PJ/, Podlussány Attila /PA/, Podlussány Lajos /PL/, Rácz István /RI/, Rozner István /RI/, Sipos Imre /SI/, Soós Árpád /SA/, Somogyi Gábor /SG/, Stiller Viktor /SV/, Szalóki Dezső /SzD/, Székessy Vilmos /SzV/, Tóth László /TL/, Tóth Sándor /TS/, Zeidler Gusztáv /Z./, Zombori Lajos /ZL/, Wachsmann Ferenc /WF/, Wéninger Tibor /WT/.

Egyéb rövidítések:

/ia/ = irodalmi adat Dr. Endrődi Sebő: Az eszelényfélék /Attelabidae/
kárpatmedencei lelőhelyadatai - Rovartani Közlemények, 1957.Nr.27.
/?/ = hiányos adat
leg. = gyűjtötte
coll. = kollektció, összeállítás, gyűjtemény
kbe = karsztbokorerdő
tm = tápnövény, melyen a bogarat megfigyeltem és gyűjtöttem
f = fűhálózva
k = kopogtatva
t = talajrostálás
rrf = rőzseköteg rostálva, futtatva
mgy = magánygyűjtemény
TM = Természettudományi Múzeum Allattára, Budapest
BTM = Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc
Bf = Balaton-felvidék
Kh = Keszthelyi-hegység
KB = Keleti-Bakony
EB = Északi-Bakony
DB = Déli-Bakony
MB = Magas-Bakony

AZ ESZELÉNYEK TÁPNOVÉNYEI, ÉLETMÓDJA, ELTERJEDÉSE
ÉS BAKONYI LELŐHELYADATAI

RHINOMACERIDAE

Nemomyr lepturoides /FABRICIUS, 1801/ - Kárcsu áleszelény

Monofág a *Consolida regalis* S.F. GRAY. /-*Delphinium consolida* L./ növényen. Életmódját kevésbé ismerjük. Lárvája a természetben fejlődik és a földben bábozódik. Megfigyeltem és gyűjtöttem a bogarat a mezei szarkalábon /*Consolida regalis* S.F.GRAY./.

Elterjedése: Európa, Elő-Ázsia, Kaukázus. A Bakony hegységben nem gyakori. Balinka 1978. VI. f. leg. PA mgy - Isztimér 1979. VI. tn: *Consolida regalis* S.F. GRAY., f. leg. PA BTM - Isztimér 1980. VI. leg. RI mgy - Keszthely /ia/ - Kék 1976. VI. leg. AL mgy - Nagyvázsöny /ia/ - Pula: Náci-hegy 1964. VII. leg. PJ BTM - Tés: Sötéthorog 1969. VI. leg. PJ BTM - Tótvázsony 1978. VII. f. leg. PA BTM.

Rhinomacer attelaboides FABRICIUS, 1787 - Fenyő-áleszelény

Tápnövénye a *Pinus silvestris* L. Április elején a nőtény az erdei fenyő him virágjába rakja petéit, amikor még kicsi és zárt a virágzat. A lárva a virágpont eszi és megtámadja a virágot is, mely nem tud kinyílani. Az elpusztult virággzattal a lárva a földre esik, majd a talajban bebábozódik. A fiatal bogár csak a következő év tavaszán jelenik meg. Megjegyzem, hogy a frissen kivágott erdei fenyők hajtásvein nagy számban kopogtattam a bogarakat /Bakonyszücs, 1983. V./, míg ugyanott az élő fenyőfákról egy darabot sem sikerült kopogtatnom.

Elterjedése: Európa, Elő-Ázsia. A Bakony hegységben nem gyakori. Bakonybél: Vörös János-séd fB 1983.V. leg. PA mgy - Bakonyszücs 1983. V. k, tn: *Pinus silvestris* L. leg. PA BTM - Fenyőfő 1983. IV. k, tn: *Pinus silvestris* L. leg. PA és RI BTM.

Doydirhynchus austriacus /OLIVIER, 1807/ - Osztrák áleszelény

Tápnövénye a *Pinus silvestris* L. A lárvája az erdei fenyő him virágjának szarabán fejlődik és a talajban bábozódik.

Elterjedése: Európa. A Bakony hegységben nagyon ritka. Fenyőfő 1985. V. k, tn: *Pinus silvestris* L. leg. PA BTM.

ATTELABIDAE

Auletobius sanguisorbae /SCHRANK, 1798/ - Vértü-eszelény

Egyedüli tápnövénye a *Sanguisorba officinalis* L. /Vértü/ életmódja ismeretlen. Megfigyeltem a bogarakat a vértü virágzatán, ahol általában párosával tartózkodtak.

Elterjedése: Európa, Szibéria, Mongólia, Kína, Japán. A Bakony hegységben nem gyakori. Devecser: Széki-erdő 1979. VII. f. tn: *Sanguisorba officinalis* L. leg. PA mgy - Nyírad: Felső-erdő 1979. VII. f. tn: *Sanguisorba officinalis* L. leg. PA BTM - Padragkut 1978. VIII. tn: *Sanguisorba officinalis* L. f, leg. PA mgy - Pápa 1901. V. leg. WF TM - Sümeg /ia/.

Pselaphorhynchites nanus /PAYKULL, 1792/ - Törpe eszelény

Tápnövényei a *Salix*-, *Betula*- és *Alnus*-félék. Májusban a földből előbujó bogarak a tápnövény fiatal leveleivel táplálkoznak. A levelek alsó oldalán kapaszkodnak, és a leveleket ablakszerűvé rágják. A bogarak május végén, június elején párosodnak. A peterakás augusztus elejéig is elhúzódhat. A nőtény a hajtás-csucsok rügyeibe helyezi petéit. Egy hajtás-csucsba csak egy petét tesz, majd az ágacskat elrágja, amely így letörik és sokáig letörve lóg, majd a földre esik. A lárva a letört ágacskában fejlődik, annak pusztuló szövetével táplálkozik. A talajban telet át, majd kora tavasszal bábozódik. - Hajtástörő munkájával kárt okozhat a kosárfonással foglalkozó embereknek. Megfigyeltem és gyűjtöttem a *Betula pendula* ROTH. levelein.

Elterjedése: Európa, Közép-Ázsia, Szibéria. A Bakony hegységben nem gyakori. Devecser: Széki-erdő 1979. VII. leg. PA mgy - Fenyőfő 1979. V. k, tn: *Betula pendula* ROTH. leg. PA OA BTM - Padragkut 1979. V. k, tn: *Betula pendula* ROTH. leg. PA mgy - Ujdörög, DB 1964. V. leg. PA mgy - Zirc /ia/.

Pselaphorhynchites tomentosus /GYLLENHAL, 1839/ - Simaszörű eszelény

Tápnövényei elsősorban a *Salix*-félék, és ritkábban a *Populus*-félék. Tavasszal a fiatal hajtások leveleivel táplálkoznak. Párosodás után a nőtény a fiatal

hajtások rügyeibe helyezi petéit. Ezután a fiatal hajtást a csucstól kb. 12 cm-re elrágja, s az így letörök és leesik a földre. A lárvá a letört pusztuló ágacskában fejlődik, majd a talajban telel át. Tavasszal bábózik, és kb. 14 nap bábállapot után kel ki a bogár. - Hajtástörő munkájával kárt okozhat a kosárfonással foglalkozó embereknek. A hajtástörés következtében a fűz oldalhajtásokat hoz létre, mely kosárfonásra nem alkalmas. - Többször megfigyeltem és gyűjtöttem a *Salix caprea* L. bokrokon.

Elterjedése: Európa, Elő-Ázsia, Szibéria. A Bakony hegységben gyakori. Bakonyból 1964. VI. leg. PJ BTM - Bakonycsernye 1978. VIII. k, tn: *Salix carpea* L. leg. PA mgy - Bakonycsernye: Kisgyónbánya 1980. V. leg. PA éa RI BTM - Balatoncsicsó 1969. VII. leg. PJ BTM - Balatonederics /?/ leg. GYJ TM - Balinka: Meccsértelp 1978. VI. k, tn: *Salix caprea* L. leg. PA mgy - Csehánya 1976. VI. leg. BJ BTM - Csesznek: Gézaháza ÉB 1983. V. leg. PA BTM - Devecser: Széki-erdő 1979. VII. leg. PA BTM - Eplény 1981. VI. MV mgy; 1981. VII. leg. PA BTM - Fenyőfő 1982. VI. leg. OI mgy - Isztimér 1979. V. k, tn: *Salix caprea* L. leg. PA mgy - Monoszló 1969. VII. leg. PJ BTM - Padragkut 1978. VIII. leg. PA, 1979. VI. leg. OA BTM - Pápa 1901. V. leg. WF TM - Porva 1968. VII. leg. PJ BTM - Rezi Kh. 1979. VI. f, OA BTM - Pörkölt-hegyek Kh. 1978. V. f, PA mgy - Révfülöp 1926. VI. leg. CSE TM - Tátika kh. 1978. V. leg. PA BTM - Várpalota, Királyszállás: Burok-völgy KB 1980. VII. leg. PA mgy - Zirc: Szarvaskut 1983. V. k, tn: *Salix caprea* L. leg. PA BTM

Lasiorrhynchites praeustus /BOHEMAN, 1835/ - Vörös eszelény

Tápnövényei a *Quercus*-félék, a *Corylus avellana* L., és a *Gastanea sativa* MILL. Tavasszal a nőtény a fás ágacskák hajtástöve alatt lyukat rág és ebbe helyezi a petéjét. Egy ilyen lyukba csak egy petét helyez. A peterakás után a lyukat olyan ügyesen tapasztja be, hogy annak helye alig látható. A fiatal lárvá 2-3 cm-es járatot rág az ágacskában, annak szöveteivel táplálkozva fejlődik. Összel leesik a talajra, ahol áttelel, majd bábózik. Ritkasága miatt kártétele jelentéktelen.

Elterjedése: Közép-Európa délkeleti része Elő-Ázsiáig. A Bakony hegységben nagyon ritka. Pápa /?/ - Berhida /?/ - Révfülöp 1933. VII. leg. SA TM.

Lasiorrhynchites coeruleocephalus /SCHALLER, 1783/ - Kékfejű eszelény

A bogár csak olyan területeken található, ahol a tápnövényei a *Betula*- és a *Pinus*-félék együttesen található meg. A kifejlett bogár ugyanis a nyírfa leveleivel táplálkozik, lárvája viszont a fenyőfa-félék ágaiban fejlődik. Közép-Európában és így nálunk is elsősorban a *Pinus silvestris* L. a tápnövénye. Tavasszal a nyírfán érési táplálkozást folytató bogarak 3 hét után párosodnak és júniusban keresik fel az erdei fenyőt. Peterakásra az 1-3 éves fejlődésű frissen letört ágakat keresik fel. A nőtény a letört ágacskák sebhelye mellett lyukat rág és ebbe rakja a petéjét. Ilyen módon naponta 2-3 petét rak le. 9-10 nap múlva kikelnek a lárvák, melyek először az ág kérge alatt rág, majd az ág fás részeibe járatot rág. Október végén a lárvá abbahagyja a táplálkozást, majd az ágban való áttelelés után, tavasszal folytatja. Ezután az ágból kirágja magát, a földre esik, ahol bebábózik. Kb. 1 hónap bábállapot után kel ki a fiatal bogár és felkeresi a nyírfát, ahol táplálkozik és megerősödik. Különleges, a többi eszelényfajtától eltérő életmódja miatt VOSS 1932-ben *Stenorrhynchites* alnembe sorolta. - Megfigyeltem és gyűjtöttem a *Betula pendula* ROTH. levelein.

Elterjedése: Európa, Észak-Afrika. A Bakony hegységben nagyon ritka. Fenyőfő 1979. VII. k, tn: *Betula pendula* ROTH. leg. PA mgy - Szigliget 1964. VII. leg. PJ BTM.

Lasiorrhynchites olivaceus /GYLLENHAL, 1833/ - Tölgyeszeleny

Tápnövényei a *Quercus*-félék. Életmódja ismeretlen. Tölgyfáról magam is többször kopogtattam.

Elterjedése: Európa. A Bakony hegységben nem gyakori. Balatonudvari 1976. V. k, tn: *Quercus*, leg. PA mgy - Berhida /Ia/ - Csesznek, Gézaháza: Ürdög-árok, ÉB 1957. V. leg. PJ BTM - Eplény 1976. k, tn: *Quercus*, leg. PA mgy - Hárskut: Esztergályvölgy 1983. V. leg. PA BTM - Nagyvázsöny /Ia/ - Tátika /Ia/ - Vászoly, Bf. 1978. IV. leg. PA mgy.

Lasiorrhynchites caifrons /GYLLENHAL, 1833/ - Erdei eszelény

Tápnövényei a *Quercus*-félék, melyek vékonyabb fák ágaiban fejlődik. A nőtény az ág hajtástöve alatt lyukat rág és ebbe rakja a petéjét. Egy ilyen lyukba csak egy petét rak. Peterakás után a lyuk felületéről óvatosan lefejtett kéregszecskét úgy tapasztja vissza, hogy a lyuk helye alig látható. A lárvá 2-3 cm-es járatot rág az ágban, és annak belső szöveteivel táplálkozik. Szeptemberben az ágból kibújva a földre esik és a talajban bábózik. Meleg hosszú őszön a bogár már októberben előjön a talajból, de a hideg idő beálltával visszahúzódik a talajba és áttelel. Bakony hegységben őszi megjelenéséről nem találtam adatot.

a fiatal hajtásokba és levélnyélbe is helyez petéket. A kikelő lárvá a fonnyadó növényi részek szövetekkel táplálkozik. A lárvá két hét alatt fejlődik ki és a talajban keres magának bábozódásra alkalmas helyet. Valószínűleg ősszel bábozódik. A bábállapot 3 hétig tart. A kikelő bogár a talajban telel át és csak tavasszal bujik elő. - Tömeges fellépése esetén a földi eper természetében sulyos károkat okozhat.

Elterjedése: Európa, Elő- és Közép-Azsia, Szibéria, Mongólia. A Bakony hegységben nagyon gyakori. Bakonybél 1982. VI. leg. MV mgy - Bakonybél: Vörös János-séd ÉB 1983. V. leg. PL és PA BTM - Bakonyszentkirály 1979. V. leg. PA BTM - Bakonyszűcs 1979. V. leg. PA BTM - Balatonszepezd 1976. V. k, tn: Quercus, leg. PA mgy - Balatonudvari 1976. V., 1978. V. k, tn: Quercus, leg. PA mgy - Balatonudvari: Kiliántelep Bf. 1976. VI. kbe, f. leg. PA mgy - Balinka: Mecserételep 1978. VI. leg. PA és SG mgy - Barnag Bf. 1978. V. f, tn: Fragaria, leg. PA BTM - Csesznek: Gézaháza ÉB 1982. V. leg. PA BTM - Csesznek, Gézaháza: Ördögárok ÉB 1982. V. leg. PA BTM - Csopak: Nosztori-völgy kbe, k, tn: Quercus, 1980. V., 1982. V. leg. PA BTM - Dudar 1978. V. leg. PA BTM - Eplény 1978. V. leg. KA, 1982. V. leg. PA BTM, 1982. VI. leg. VM mgy - Felsőórs Bf. 1966. V. leg. PJ BTM - Fenyőfő 1979. V. f, leg. OA és RI BTM - Gyulafirátót 1968. IV. leg. PJ BTM - Kapolcs Bf. 1968. V. leg. PJ BTM - Köveskál Bf. 1978. V. f, leg. PA mgy - Kővágóórs Bf. 1978. V. f, tn: Fragaria, leg. PA mgy - Monoszló Bf. 1977. V. f, tn: Fragaria, leg. PA mgy - Olaszfalu 1969. IV. f, leg. PJ BTM - Padragkut 1979. V. leg. PA BTM - Pécsely Bf. 1976. V. k, tn: Quercus, leg. PA mgy - Pénzesgyőr 1982. VI. leg. MV mgy - Pula Bf. 1978. V. leg. OA és AL BTM - Pörkölt hegyek Kh. 1978. V. f. leg. OA és PA mgy - Sáska: Agártető 1976. V. f. leg. PJ BTM, 1978. IV. NB mgy - Sümeg 1968. VI. leg. PJ BTM, 1978. V. f. leg. PA mgy - Tapolca: Szent György-hegy Bf. 1980. VI. leg. SzD BTM - Tátika Kh. 1978. V. leg. OA és PA BTM - Tés 1963. V. leg. EJ. 1980. V. leg. RI és PA BTM - Tihany 1983. V. leg. PL és PA BTM - Ugod 1977. V., 1978. V. leg. OA és PA mgy - Uzsa Kh. 1978. V. leg. OA BTM - Várköly Kh. 1978. V., 1979. V. leg. OA BTM - Vászoly Bf. 1978. VII. f. tn: Fragaria, leg. PA mgy.

Coenorhinus paucillus /GERMAR, 1824/ - Bordafuró eszelény

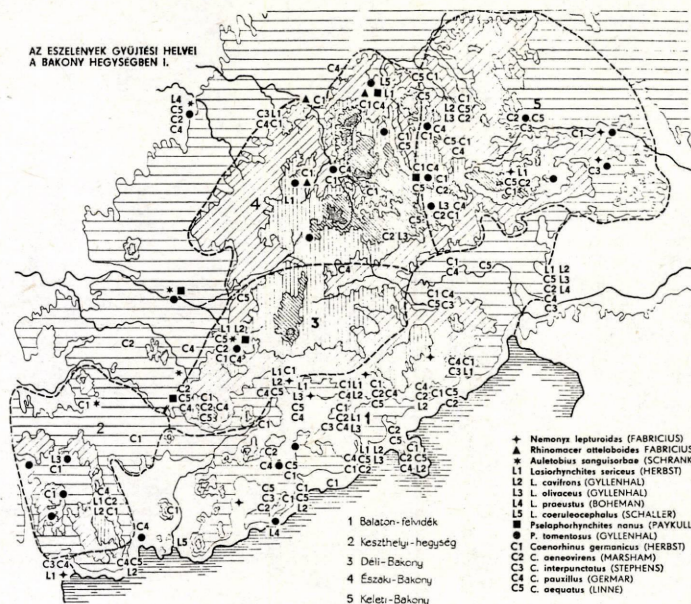
Tápnövényei a Malus-, Pyrus-, Prunus-, Cydonia-, Crataegis-, Spiraea-, Cotoneaster-, Sambucus- és Alliaria-félék. Tavasszal, a talajból vagy a fakéreg alól előbujó bogarak felkeresik a tápnövényt, melynek fiatal leveleivel és virágbimbóival táplálkoznak. A leveleket kilyukasztják. A nőtény májusban kezd a peterakáshoz. A levél alján a főér töve közelében lyukat rág, és a lyukba 1-4 petét rak. Ezután a levél nyelét félig vagy egészen elrágja. A levél elszárad, betekeredik és leesik a földre. A lárvá 6-7 nap alatt kel ki, s a levél lemezében akaszerű járatokat rág. A lárvá 2-4 hét alatt fejlődik ki, s a talajban bábozódik. A bábállapot egy hónapig tart. Enyhe ősz esetén a bogarak már ősszel előjönnek a talajból. - A Bakony hegységben őszi megjelenését nem tapasztaltam, s erre vonatkozó adatokat sem találtam. A bogarak a talajban vagy fakéreg alatt telelnek át. Tömeges elszaporodása esetén a megtámadott fák az őszi lombhullás látványát idézik elénk május végén, és júniusban.

Elterjedése: Európa, Kaukázus, Irán. A Bakony hegységben nagyon gyakori. Alsóórs Bf. 1978. IV. k, tn: Malus domestica BORKH. leg. PL és PA mgy - Bakonybél /?/ leg. WF TM - Bakonybél: Somhegy 1978. V. leg. PA BTM - Balatonarács: Koloska-völgy 1976. VI. k, tn: Malus domestica BORKH. leg. PA mgy - Balatonederics 1903. IV. leg. GyJ TM - Balatongyörök 1954. V. leg. LR TM, 1978. V. leg. RI mgy - Balatonhenye 1978. IV. leg. RI és PA mgy - Balatonudvari 1976. V. k, tn: Malus domestica BORKH. leg. PA, 1978. IV. leg. RI mgy - Barnag Bf. 1978. V. leg. PA BTM - Berhida /ia/ - Csesznek, Gézaháza: Ördögárok 1983. V. leg. PA BTM - Dudar 1978. V. leg. PA BTM - Eplény 1976. V. k, 1982. V. k, leg. PA mgy - Felsőórs: Királykúti-völgy 1976. VI. leg. PA mgy - Fenyőfő 1979. V. leg. RI mgy - Gyulafirátót 1967. V. f. leg. PJ BTM - Herend 1966. IV. leg. PJ BTM - Keszthely /?/ leg. GYJ TM - Lovas Bf. 1977. IV. leg. PA mgy - Monoszló Bf. 1977. V. leg. PA mgy - Nagyvázsony /ia/ - Padragkut 1978. V. leg. RI mgy - Pápa 1898. V. leg. WF TM - Pápateszér /?/ leg. WF TM - Pécsely Bf. 1976. V. k, tn: Malus domestica BORKH. leg. PA mgy - Pula Bf. 1978. leg. OA és AL BTM - Pusztamiske DB 1980. IV. k, leg. PA BTM - Sáska: Agár-tető 1967. V. f, leg. PJ BTM - Tés 1963. V. leg. EJ BTM - Tihany 1983. IV. leg. PA BTM - Ugod 1977. V. leg. PA mgy - Ujdörög DB 1964. V. f. leg. PA mgy - Várköly Kh. 1969. V. leg. PJ BTM - Vászoly Bf. k, tn: Malus domestica BORKH. leg. PA mgy - Veszprém 1967. V. leg. PJ BTM - Veszprém: Csatárhegy 1978. V. leg. SI és WT BTM - Zirc 1976. IV. leg. TS BTM.

Coenorhinus interpunctatus /STEPHENS, 1831/

Tápnövényei a Quercus-félék. Életmódja ismeretlen.

Elterjedése: Európa, Kaukázus, Algír. A Bakony hegységben nem gyakori. Berhida /ia/ - Keszthely /ia/ - Veszprém 1957. VI. leg. PJ BTM - Felsőórs: Királykúti-völgy

1. ábra: Eszelények gyűjtési helyei a Bakony hegységben, I.
Abb.1. : Attelabidae Fundorte im Bakony-Gebirge, I.

Coenorhinus aeneovirens /MARSHAM, 1802/ - Bronzos eszelény

A bogár már márciusban megjelenik és felkeresi tápnövényét a Quercus-féléket. A peterakás áprilisban és májusban történik. A nőstény a tölgységacska rügye alatt egy lyukat rág, s ezzel megakadályozza a rügy nedvellátását. Ezután a rügybe is rág egy lyukat, s ebbe helyezi a petéjét. A rügy elszárad, de nem esik leg. A kikelt lárva a rügy belső szöveteivel táplálkozik. Amikor kifejlődött, kirágja magát és a földre esik. A talajban egy kis kamrát készít magának és itt bábozódik. Az új imágók enyhe ősz esetén már októberben megjelennek. - Őszi megjelenéséről bakonyi adatot nem találtam. - A bogarak a talajban telelnek át. Egy alkalommal februárban, áttelelt, kifejlett bogarakat rostáltunk eredei talajból. /Olaszfalú 1981. II. t, leg. PA RI/.

Elterjedése: Európa, Kaukázus, Irán, Észak-Afrika. A Bakony hegységben nagyon gyakori. Aszófő, Bf. 1977. IV. leg. RI mgy - Bakonycseryne: Kisgyónbánya 1981. IV. leg. PA mgy - Balatonarács: Koloska-völgy 1976. VI. 1980. V. 1983. IV. kbe, k, tn: Quercus, leg. PA BTM - Balatonhenye 1978. IV. leg. RI és PA mgy - Balatonudvari 1976. V., 1978. V. leg. PA mgy - Berhida /ia/ - Csesznek, Gézaháza: Őrdögárok, ÉB 1957. V. leg. PJ, 1983. V. leg. PA BTM - Csopek: Nosztori-völgy 1982. V. kbe, k, tn: Quercus, leg. PA mgy - Eplény 1982. V. leg. PA BTM - Hárs-kut: Esztergályi-völgy 1983. V. leg. PA BTM - Kővágóörs, Bf. k, tn: Quercus, leg. PA mgy - Nagytárkány: Darvas-tó 1980. IV. leg. PA BTM - Olaszfalú 1981. II. t, leg. PA és RI BTM - Padragkut 1978. V. leg. RI mgy - Pápa /ia/ - Pécsely, Bf. 1976. V. leg. PA. mgy - Pula, Bf. 1978. V. f, leg. OA BTM - Tihany 1983. IV. leg. SZD és PA BTM - Ujdörögöd, DB 1964. IV. leg. PA mgy - Vállus, Kh. 1978. IV. leg. RI mgy - Zirc: Kardosrét 1983. IV. leg. TS BTM.

Coenorhinus germanicus /HERBST, 1797/ - Szamócaeszeleny

Tápnövényei a Fragaria-, Rubus-, Geum-, Sanguisorba-, Potentilla-, Quercus, Salix-, Fagus-, Corylus-, Crataegus-, Cornus- és Rosa-félék közül kerülnek ki. Már kora tavasszal eljőnek a bogarak és tápnövényük fiatal hajtásaival táplálkoznak. Fejlődésmenetét a szamócafn figyeltek meg. A nőstény áprilisban, a szamóca virgázásának kezdetén már hozzálát a peterakáshoz. A szamóca virágszárába egy lyukat rág és ebbe helyezi petéjét. Ezután néhány cm-rel lejjebb a virágszárát elrágja, úgy, hogy az lekonyul és elhervad. Ha a virágszárak elágazása alatti vastag szárát rágja el, akkor az összes virág elpusztul. Hasonló módon

Elterjedése: Európa. A Bakony hegységben gyakori. Balatonarács: Koloska-völgy, Bp. 1976. VI. k, tn: Quercus, leg. PA mgy - Balatongyőrök 1954. V. leg. LR TM - Balatonszepezd 1976. V. leg. PA mgy - Balatonudvari 1976. V. k, tn: Quercus, leg. PA mgy - Barnag, Bf. 1978. V. leg. PA BTM - Berhida /ia/ - Csesznek, Cézaháza: Ördög-árok, fB 1957. V. leg. PJ: 1983. V. leg. PA BTM - Padragkut 1978. V. leg. RI mgy - Pula 1978. V. leg. AL BTM - Tihany 1983. IV. leg. PA BTM - Vállus, Kh. 1964. V. leg. PJ; 1978. V. leg. AL BTM.

Lasiorrhynchites sericeus /HERBST, 1797/ Kakukk eszelény

Tápnövényei a Quercus-félék. A bogarat azonban csak ott találjuk meg, ahol eszelénytársa az *Attelabus nitens* /SCOPOLI/ is megtalálható. A nőtény petéi számára nem készít levélsodratot, hanem az *Attelabus nitens* /SCOPOLI/ félig elkészült levélsodratába helyezi petéjét, miközben az a levél sodrásával van elfoglalva. A kakukkmódra viselkedő nőtényt ha észreveszik, az *Attelabus* nőtények elzavarják, de az többször is visszarepül petét rakni. Ha már csak elkészült sodratot talál, annak oldalába lyukat rág, s ebbe rakja petéjét. Egy levélsodratba csak egy nagy fehér petét rak, míg az *Attelabus* nőténye 2-3 kisebb és sárgás színű petét rak. A lárvák a levélsodratban a levél szöveteivel táplálkoznak. A földre leeső levélsodratban telet át és kora tavasszal bábozódik. A kikelő bograk érési táplálkozás után párosodnak. A hímek megvereksznek egy-egy nőtényért. Fürgé mozgású, jól repülő bogarak. Különleges életmódja miatt PRELL 1926-ban a *Coccyorrhynchites* alnembe sorolta.

Elterjedése: Európa, Dél-Szovjetunió, Észak-Afrika. A Bakony hegyében gyakori. Balatonudvari 1976. VI. k, tn: Quercus, leg. PA mgy - Barnag, Bf. 1978. V. k, tn: Quercus, leg. PA BTM - Berhida /ia/ - Felsőörs, Bf. 1966. V. leg. PJ BTM - Fenyőfő 1982. VI. leg. OI mgy - Keszthely /ia/ - Nagyvázsöny /ia/ - Németbánya 1967. V. f. leg. PJ BTM - Padragkut 1963. V. /Querceto Potentilletum albae/ leg. PJ BTM - Pula, Bf. 1982. VI. leg. MV mgy - Tés 1980. V. leg. PA mgy - Ugod 1973. V. leg. BJ BTM - Vállus, Kh. 1969. V. leg. PJ BTM - Vászoly 1982. VI. leg. MV mgy.

Coenorhinus aequatus /LINNÉ, 1767/ - Kökényeszeleny

A bogár áprilistól júniusig található a tápnövényein, melyek a következők: *Prunus*-, *Crataegus*-, *Sorbus*-, *Malus*-, *Pyrus*-, *Cydonia*- és *Mespilus*-félék. A bogár április végi megjelenése a rügyekben nem okoz kárt, viszont a fiatal hajtások megrágásával károkozása jelentős. Később a fiatal gyümölcsöt is megrágja. A nőtény petéit a fiatal gyümölcs megházába rakja, miután azt hosszú ormányával megfurta. Peterakás után a gyümölcs szárát elrágja, amely azonnal vagy később leesik a földre. A lárvák 6-8 nap alatt kelnek ki és a gyümölcs magházában táplálkoznak. A kifejlett lárvá elhagyja a gyümölcsnek már nem mondható, a moniliától mumifikált táplálékforrását és augusztusban bábozódik a talajban. Augusztus végén, szeptemberben jelennek meg az új bogarak, és táplálkozás céljából felkeresik tápnövényeiket. A Bakony hegységben őszi megjelenéséről csak egy adatot találtam /Hódosér, fB 1975. VIII. leg. PJ BTM/. A hideg idő beálltával a talajban húzódik és ott telet át. Elszaporodása esetén, természetrontó tevékenységével nagy károkat okozhat a gyümölcsstermesztésben. A szilvafa legveszedelmesebb kártevőjének tartják. A megtámadott gyümölcsök többnyire moniliások lesznek. Feltételezhetően a moniliának valamilyen fontos szerepe van a lárvák fejlődésében. Kísérletekkel bizonyították, hogy a monilia-mentes tenyészetekből abnormális egyedek keltek ki.* Valószínű a fajfenntartás érdekében a moniliát a nőtény is terjeszti. Hasonló fontos szerepe lehet a moniliának a *Rhynchites bacchus* /L/ lárváinak fejlődésében is.

Elterjedése: Európa, Elő- és Közép-Ázsia. A Bakony hegységben nagyon gyakori. Ajka 1978. V. leg. AL BTM - Aszófő 1977. IV. leg. RI mgy - Bakonycsarnok 1980. V. leg. RI mgy - Bakonyszentkirály 1979. V. leg. RI és AL BTM - Balatongyőrök 1954. V. leg. LR TM, 1978. V. leg. RI mgy - Balatonszepezd 1976. V. k, th: *Prunus spinosa* L. leg. PA mgy - Berhida /ia/ - Csesznek 1973. V. leg. TS BTM - Csesznek, Bézaháza: Ördög-árok, fN 1982. V. leg. PA BTM - Csopak 1980. VI. leg. SZD BTM - Csopak: Nosztori-völgy 1982. V. kbe, f. leg. PA mgy - Dudar 1978. V. leg. PA BTM - Köveskál, Bf. 1978. V. leg. RI mgy - Lökut, fB 1975. V. leg. TS BTM - Monoszló 1977. V. leg. RI mgy - Nagyvázsöny /ia/ - Padragkut 1963. V. leg. PJ BTM - Pápa /ia/ - Pécsely 1976. V. k, tn: *Prunus domestica* L. leg. PA mgy - Pénzesgyőr 1982. VI. leg. OI mgy - Pula, Bf. 1978. V. leg. PA BTM - Réde: Hajmáspuszta, KB 1972. V. leg. TS BTM - Sáska, DB 1978. IV-V. leg. RI mgy - Tés 1963. V. leg. EJ BTM, 1980. V. leg. RI mgy - Tihany 1955. V. leg. MM. 1983. leg. PA és SZD BTM - Ujdörög, DB 1964. V. leg. PA mgy - Veszprém 1955. V. leg. MM, 1983. V. leg. PA BTM - Veszprém: Csatár-hegy 1978. V. leg. SI és WT BTM - Zirc 1955. VI. leg. MM, 1970. V. leg. TS BTM

* Ebben a kérdésben ellentmondások vannak. Lásd L. Dieckmann munkáját a *Beiträge zur Entomologie* Bd. 24., 37. old., és vesd össze Balázs G. Sáringer Gy.: *Kertészeti kártevők*. Akadémiai Kiadó 1982., 573-575. old.

1976. VI. leg. PA mgy - Vászoly, Bf. 1978. IV. leg. PA BTM - Ugod 1978. V. leg. PA BTM - Kövekál, Bf. 1978. V. leg. PA BTM - Isztimér, KB 1980. V. leg. RI mgy - Bakonycsérnye: Kísgyőnbánya 1981. IV. leg. PA BTM.

Rhynchites aethiops BACH, 1854 - Szerecsen eszelény

Tápnövényeit illetően ellentmondások mutatkoznak. Egyes szerzők szerint a *Thalictrum flavum* L. a tápnövénye, mely nedves réteken, láperdőkben tenyészik. Mások szerint a *Helianthemum* L. a tápnövénye, mely száraz homoki réteken, száraz meleg lejtőkön és bokorerdőkben tenyészik. Elettérjedése ismeretlen.

Elterjedése: Európa, Elő-Ázsia. A Bakony hegységben nagyon ritka. Balatonarács /ia/ - Cserszegtomaj Kh. 1982. IX. leg. TS BTM - Keszthely /?/ leg. CsE TM - Vállus Kh. 1964. V. leg. PJ BTM - Várvidék Kh. 1978. VIII. leg. SZD VTM - Vászoly Bf. 1982. VI. leg. MV mgy.

Rhynchites hungaricus /HERBST, 1784/ - Magyar eszelény

Tápnövényei a Rosa-félék. Elettérjedéséről csak keveset tudunk. A nőtény a rózsza bimbójába rakja petéjét, majd a virágszárat elrágja, úgy, hogy a bimbó a petével együtt a földre esik. A lárvák valószínűleg a virágzirmokkal táplálkoznak, majd a talajban bábozódnak.

Elterjedése: Közép- és Délkelet-Európa, Elő-Ázsia. A bakony hegységben nagyon ritka. Balatonarács ?/ leg. LI TM - Tapolca 1918. V. leg. SV TM - Tihany /ia/ - Várpalota /ia/.

Rhynchites coeruleus /DEGEER, 1775/ - Hajtástörő eszelény

Tápnövényei a Malus-, Cydonia-, Pyrus-, Prunus-, Crataegus-, Sorbus-, Mespilus- és a Rosa-félék. A kora tavasszal megjelenő bogarak rügyekkel, bimbókkal és a fiatal hajtásokkal táplálkoznak. A nőtény a tápnövény 10-12 cm-es fiatal hajtásába rakja petéit úgy, hogy ormányával egy lyukat rág a hajtás szárába és a lyukba helyezi a petéjét. Ezután az ágacskát a peterakás helyétől kissé lejjebb elrágja, ezáltal az új hajtás lekonyul, majd leesik a földre. A peterakás júniusig is elhúzódhat. A 8 nap alatt kiképződő lárvák a fonnyadó növény-szövetekkel táplálkoznak. A lárvák 3-4 hét alatt kifejlődnek és a talajban 4 hetes nyugalmi állapot /diapausa/ után bábozódnak. A bábállapot 3 hétig tart. A kiképződő bogarak táplálkozás céljából már ősszel felkeresik tápnövényeiket. A hideg idő beállta előtt visszahúzódnak a talajba, ahol áttelelnek. Csemetekertekben, faiskolákban és gyümölcsösökben nagy károkat okozhat hajtástörő tevékenységével. Tömeges őszi megjelenését tapasztaltam a Tihanyi félszigeten /1983. X. 2./.

Elterjedése: Európa, Kaukázus, Elő-Ázsia, Szibéria. A Bakony hegységben nagyon gyakori. Bakonybél: Vörös János-séd EB 1983. IX. leg. PA BTM - Bakonyzentkirály 1978. IX. leg. PA mgy - Balatonarács: Koloska-völgy 1976. VI. leg. PA mgy - Balatonederics /?/ leg. GyJ TM - Balatonhenye 1978. IV. leg. PA és RI mgy - Balatonudvari 1976. V. k, tn: Malus domestica BORKH. leg. PA mgy - Balatonvilágos: Kiliántelep Bf. 1977. V. leg. RI mgy - Csopak: Nosztori-völgy kbe, 1980. V., 1982. V. leg. PL és PA mgy - Eplény 1978. V. leg. KÁ BTM, 1981. VI. leg. MV mgy - Kékkút Bf. 1968. IV. leg. TL BTM - Köveskál /ia/ - Kővágóórs Bf. 1978. IV. leg. PA mgy - Lovas Bf. 1977. IV-V. leg. PA mgy - Nagytárkány DB 1979. IV. leg. PA mgy - Nagyvázsony /ia/ - Pápa 1901. V. leg. WF TM - Pécsely Bf. 1980. IV. leg. RI mgy - Porva-Csesznek EB 1954. VI. leg. MM BTM - Pusztamiske 1980. IV. leg. PA mgy - Sáska: Agár-tető 1978. IV. leg. RI mgy - Tátika /ia/ - Tihany 1983. IV. leg. SZD, PA és TS, 1983. X. k, tn: Prunus domestica L. és Pyrus achras GÄRTN. leg. PA BTM - Ugod 1978. V. leg. PA BTM - Vászoly Bf. 1978. IV. tn: Prunus domestica L. leg.

Rhynchites auratus /SCOPOLI, 1763/ - Aranyos eszelény

Tápnövényei elsősorban a Prunus-félék, de előfordul Crataegus-, Malus- és Pyrus-féléken is. Tavasszal a bogarak felkeresik tápnövényeiket, s azok fiatal hajtásait, virágbimbóit, majd a fiatal gyümölcsseit rágják. A nőtény a fiatal gyümölcsöt megrágja, s a magházba rakja petéjét. A gyümölcs nem esik le a fáról, mivel annak szárát a bogár nem rágja el. A peterakás céljából rágott lyuk köré a nőtény egy gyűrűszerű barázdát rág. Az így keletkezett sérülés ellenére a gyümölcs nem lesz monília. Naponta 14 petét is rakhat. Összesen kb. 60-140 darabot. A lárvák 2 hét múlva kelnek ki és a gyümölcs magját eszik. A kifejlett lárvák elhagyják a termést és a földre esve, ott egy üreget készítenek maguknak, és ősszel bábozódnak. A bábállapot 2-3 hét. A kiképződő bogarak a talajban telelnek át. Irodalmi adatok szerint a lárvák többsége egy évig diapauzál és csak a következő év augusztusában bábozódik. Ez azonban valószínűleg csak a tőlünk északabbra elterülő hűvösebb éghajlatu területekre jellemző. Tömeges elszaporodása esetén károkat okozhat a gyümölcsstermesztésben. A Bakony hegységben egy alkalommal tömeges rajzását tapasztaltam kőkényen és szilván /Balatonszepezd 1976. VI. k, tn: Prunus spinosa L., Prunus domestica L. leg. PA, PL és SZD BTM/.

Elterjedése: Európa, Fló- és Közép-Ázsia, Szibéria. A Bakony hegységben csak a Balaton-felvidéken gyakori. Balatonszepezd 1976. VI. k, tn: Prunus spinosa L., Prunus domestica L. leg. PA, PL és SzD BTM - Balatonudvari 1976. VI. k, tn: Prunus spinosa L. leg. PA mgy - Berhida 1951. VI leg. SzV TM - Csopak: Nosztori-völgy kbe, k, 1980. V. leg. PA mgy - Sáska: Agár-tető 1978. IV. leg. RI mgy - Tihany 1922. VI. leg. BE TM - Ugod 1978. VI. leg. SzD BTM - Várpalota 1969. VI. k, tn: Prunus spinosa L. leg. PJ, 1978. VI. leg. MeM BTM - Veszprém 1955. V. leg. MM BTM.

Rhynchites giganteus KRYNICKI, 1832. Körteeszeleny

Tápnövényei a Pyrus-, Crataegus-, Malus- és Mespilus-félék. Elettmódjáról csak keveset tudunk. A nőtény a petéket a gyümölcsbe rakja, majd a gyümölcs szárát elrágja s az leesik a földre.

Elterjedése: Közép- és Dél-Európa, Fló- és Közép-Ázsia. A Bakony hegységben nem gyakori. Balatonudvari /ia/ - Csopak: Nosztori-völgy kbe, k, 1980. V. leg. PA mgy - Tés 1980. V. leg. RI mgy.

Rhynchites bacchus /LINNÉ, 1758/ - Almaeszeleny

Tápnövényei a Malus-, Cydonia-, Pyrus-, Prunus-, Crataegus- és Cotoneaster-félék. Tavasszal a bogarak a tápnövény fiatal leveleivel táplálkoznak, majd a zöld gyümölcsöt is megrágnak. A nőtény a zöld gyümölcsbe lyukat rág, s ebbe helyezi petéjét. A gyümölcs szárát félig elrágja, s így az később leesik a földre. A gyümölcs megrágása következtében az moniliás lesz és elpusztul. A benne levő lárvá eloszór a gyümölcs husával, majd behatolva a magházba, a magokkal táplálkozik. A lárvák fejlődésmenetében fontos szerepe lehet a moniliának, úgy mint a Coenorhinus aequatus /l./ fajnál. A kifejlett lárvák a földben üreget készítenek maguknak és bebábozódnak. Irodalmi adatok szerint ez a nyugalmi állapot egy évig is eltart. Nálunk azonban valószínűleg csak egy éves a fejlődése, tehát már nyár végén bebábozódik. A kikelő bogarak enyhe ősz esetén már ősszel előjönnek a talajból, felkeresik a tápnövényeiket és táplálkoznak. A hideg idő beálltával visszahúzódnak a talajba, ahol átteleznek. A Bakony hegységben az őszi megjelenését három adat igazolja. /Hódosér, ÉB 1957. VIII. leg. PJ BTM - Abrahamhegy, Bf. 1968. X. leg. ZG BTM - Tihany 1983. X. leg. PA BTM/

Elterjedése: Európa, Fló- és Közép-Ázsia, Szibéria. A Bakony hegységben gyakori. Agártető 1978. IV. leg. RI mgy - Alsóörs Bf. 1978. IV. k, tn: Malus domestica BORKH. leg. PL mgy - Abrahamhegy Fb. 1968. X. leg. ZG BTM - Badacsony /ia/ - Bakonycserrnye: Kisgyónbánya 1980. V. leg. PL és PA mgy - Bakonyszentlászló, Vinye: Hódosér ÉB 1957. VIII. leg. PJ BTM - Balatonalmádi 1964. IV. leg. PJ BTM - Balatonarács: Koloska-völgy 1978. IV. leg. PA mgy - Balatonederics /ia/ - Balatonhenye 1978. IV. leg. PA mgy - Balatonszepezd 1976. V. k, tn: Malus domestica BORKH, leg. PL és PA mgy - Balatonudvari 1976. V. k, tn: Malus domestica BORKH. leg. PA, 1978. IV. leg. RI mgy - Berhida /ia/ - Hárskút: Esztergáli-völgy 1983. V. leg. PA BTM - Kékkút Bf. 1968. IV. leg. TL BTM - Köveskál Bf. /ia/ - Lovas Bf. 1977. IV. k, tn: Malus domestica BORKH. leg. PA mgy - Nagyvázsöny /ia/ - Pápa 1901. V. leg. WF TM - Sáska: Agár-tető 1978. IV. leg. RI mgy - Tihany 1922. VI. leg. BE TM, 1983. IV. leg. SzD és PA, 1983. X. k, tn: Prunus domestica L. leg. PA BTM - Ugod 1973. IV. leg. Bj BTM - Vászoly Bf. 1978. IV. leg. MV mgy - Zirc: Cuha-völgy ÉB 1957. VI. leg. PJ BTM

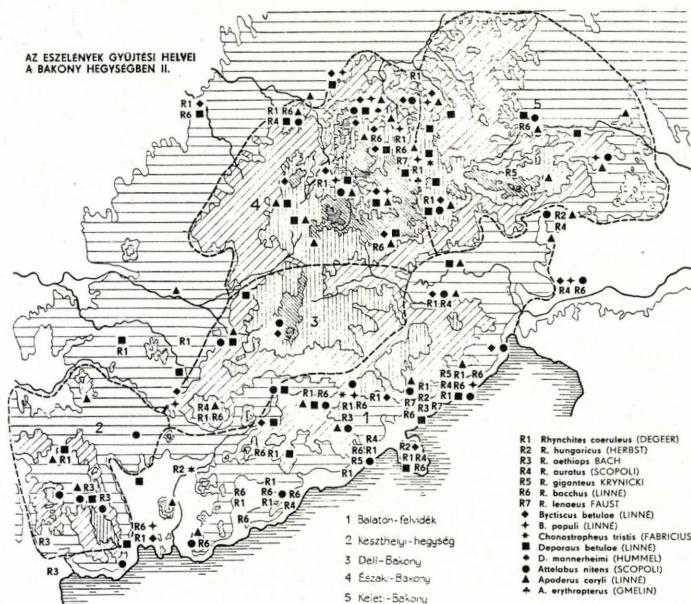
Thynchites lenaeus FAUST, 1891 - Déli eszeleny

Tápnövényei a Pyrus-félék. Elettmódját nem figyelték meg, csupán annyit tudunk róla, hogy a lárvák a gyümölcsben fejlődnek.

Elterjedése: Közép-Európa, Fló-Ázsia, Kaukázus. A Bakony hegységben nagyon ritka. Balatonarács: Koloska-völgy 1983. IV. k, tn: Pyrus achras GÄRTN. leg. PA mgy - Balatonfüred /ia/ - Zirc: Cuha-völgy ÉB 1957. VI. leg. PJ BTM.

Bytiscus betulae /LINNÉ, 1758/ - Szőlő levélsodró

Tápnövényei a Vitis-, Pyrus-, Malus-, Cydonia-, Corylus-, Populus-, Betula-, Tilia-, Fagus-, Carpinus-, Castanea- és Salix-félék. A bogár tehát polifág. Megfigyelték, hogy a szőlőn mindig zöld, a gyümölcsfákon pedig kék színű bogarakat találtak. Kora tavasszal a telelőhelyüket elhagyó bogarak a fiatal levelekkel táplálkoznak. A nőtény a petéit saját maga készítette levélsodratba rakja. Ha a tápnövény levelei kicsik, akkor több levelet sodor egybe, ha a levél megfelelő nagyságú, akkor csak egy levélből készít sodratot. A levél szárát megrágja, s így megzavarja alevél nedvellátását, ezért az elfonnyad. A levél fonnyadását sietteti azzal is, hogy a levelet több helyen megrágja, majd a petéit egyenként, kis kirágott lyukakba rakja az összetekert levélrétegek közé. Kb. 5-8 db petét rak egy sodratba. Az elszáradt sodrat csak néhány hét múlva esik le a földre. Az 5-8 nap alatt kikelő lárvák a levél szöveteivel táp-

2. ábra: Eszelények gyűjtési helyei a Bakony hegységben, II.
Abb. 2 : Attelabidae Fundorte im Bakony-Gebirge, II.

lálkoznak. Szükséges a fejlődésükhöz az állandó nyirkosság, melyet harmat vagy eső formájában kapnak meg. A levélsodrat teljes kiszáradása a lárvák pusztulását okozhatja. A 3-4 hét alatt kifejlődött lárvá a talajban egy üreget készít és ebben bábózik. Két hét bábállapot után kibújik a fiatal bogár, mely már ősszel felkeresi tápnövényeit. A hideg idő beálltával áttelelésre alkalmas helyet keres, többnyire a talajban. Szőlősövényekben gyakran találkozunk a bogarakkal vagy levélsodrataival, károkozása azonban nem veszélyezteti a szőlőt.

Elterjedése: Európa, Élf- és Közép-Ázsia, Szibéria. A Bakony hegységben gyakori. Bakonybél: Gerence-völgy 1983. V. leg. PA BTM - Bakonybél: Vörös János-séd ÉB 1983. IX. leg. PA BTM - Bakonyszentkirály: Zörög-tető 1983. IV. leg. SZD BTM - Bakonyszentlászló: Vinye ÉB 1982. VI. leg. OI mgy - Bakonyszentlászló, Vinye: Hódos-ér ÉB 1957. XI. leg. PJ BTM - Balatonederics 1903. IV. leg. GyJ TM - Berhida /ia/ - Eplény 1977. IX. leg. PA mgy - Fenyőfő 1979. V. leg. PA mgy - Fenyőfő: Kék-hegy MB 1982. X., 1983. V., X. leg. PA BTM - Hárskut: Esztergáli-völgy 1982. IV. leg. TS és PA mgy - Iharkut 1969. V. leg. PJ BTM - Kapolcs Bf. 1968. V. leg. PJ BTM - Káptalanfüred Bf. 1980. IX. leg. NF BTM - Padragkut: Kab-hegy 1979. V. leg. RI mgy - Pápa 1898. leg. WF TM - Pápateszér /?/ leg. WF TM - Pécsely Bf. 1977. IV. leg. RI mgy - Péncsesgyőr - 1982. VI. leg. OI mgy - Porva 1983. I. t, leg. PA és RI mgy - Tihany /ia/, 1983. IV. leg. SZD és PA, 1983. X. leg. PA BTM - Újdörögdb DB 1964. V. leg. PA mgy - Veszprém 1955. VI. leg. MM BTM.

Byctiscus populi /LINNÉ, 1758/ - Nyárfa levélsodró

Tápnövényei a Populus-félék. Kora tavasszal a bogarak a nyárfa leveleivel táplálkoznak. Miután megerősödtek, a hímek megverekszenek nőstényeikért. A közép-ső és hátsó pár lábukkal kapaszkodva, előtoruk tüskéit fegyverként használva, az első pár lábukkal átkarolják egymást, s igyekeznek az ellenfelet kimozdítani egyensúlyából. A hím megvédi nőstényét az idegen híektől. A nőstény rendszerint egy, ritkábban két levélből készít levélsodrattot ivadéka számára. A levél szárát megrágja és így az elfonnyad. Levélsodrás közben a levelet többször megsebz. Petéit a félig kész levélsodrat rétegei közé rakja. Egy levélsodrathba 1-3 petét rak. A hím segít a nősténynek a levélsodrásban. A száradó levélsodrat leesik a földre. A lárvák a pusztuló levél szöveteivel táplálkoznak. A kifejlődött lárvá kirágja magát a levélsodrathból és a talajban üreget készít magának, ahol bebábózik. Az új imágó már ősszel előjön a talajból és felkeresi tápnövényét, majd a hideg idő közeledtével telelőhelyet keres a talajban.

Elterjedése: Európa, Elő- és Közép-Ázsia, Mongólia, Szibéria. A Bakony hegységben gyakori. Bakonybél 1982. VI. leg. MV mgy - Balatonederics /ia/ - Barnag Bf. 1978. V. k, tn: *Populus tremula* L. leg. PA BTM - Bernhida /ia/ - Csesznek 1978. IX. k, tn: *Populus tremula* L. leg. PA BTM - Fenyőfő /ia/ - Isztimér KN 1979. V. leg. PA mgy - Palóznak Bf. 1962. VI. leg. NF BTM - Pápateszér /?/ leg. WF TM - Pénzesgyőr 1974. V. leg. TS BTM - Ujddörög DB 1964. V. leg. PA mgy - Zirc /ia/ - Zirc: Cuha-völgy EB 1971. VI. leg. TS BTM.

Chonostropheus tristis /FABRICIUS, 1794/ - Juhar levélsodró

Tápnövénye az *Acer pseudoplatanus* L. Tavasszal a bogarak a juharfa leveleivel táplálkoznak. A hímek harcolnak a nőstényekért, megvédik azokat az idegen hímeiktől. Párosodás után a nőstény a juharfa alsó ágainak leveleivel levélsodratot készít ivadékai számára. A levél ereinek találkozásánál félkör alakban rágja el a levelet úgy, hogy a levélrész a főéren lógva marad. Ezután lát hozzá az elrágott levélrész sodrásához. Levélsodrás közben többször is megrágja a levelet, így sietteti annak fonyadását. A levélsodrat készítése közben időnként abbahagyja munkáját és a levélből csikokat rávga táplálkozik. Az így keletkezett csikokat is besodorja a levéltekercsbe. A levélretekerek közé 1-4 petét helyez. Petéit odaragasztja és a levélsodratot is jól összeragasztja, hogy a peték, majd a lárvák ki ne essenek a tölcseralaku sodratból. A kikelő lárvák a levél szöveteivel táplálkoznak. A kifejllett lárvák kirágják magukat a levélsodratból és a talajban üreget készítenek maguknak a bábodáshoz. Nem tisztázott azonban, hogy a faj báb vagy imágó alakban telel-e át. Európai *elterjedésű.* A Bakony hegységben nagyon ritka. Tapolca /ia/ - Vászoly, Bf. 1978. IV. leg. PA mgy - Zirc 1978. V. leg. PA mgy.

Deporaus betulae /LINNÉ, 1758/ - Nyirfa levélsodró

Tápnövényei a Betula-, Quercus-, Alnus-, Fagus-, Carpinus- és Corylus-félék. Kora tavasszal a talajban áttelelt bogarak felkeresik tápnövényeiket, s azok fiatal leveleivel táplálkoznak. A levelek felső lemezét rágják. A hímek sajátos módon harcolnak a nőstényekért, s megvédik azokat az idegen hímeiktől. A támadót észlve a hím megfordul, felemeli potrohát és oldalazó mozgást végez, majd erős hátsó két lábával átkarolja az ellenfelét s megpróbálja azt kimozdítani egyensúlyából és menekülésre kényszeríteni. Ezután visszatér a nőstényhez. Párosodás után a nőstény hozzálat az ivédkgondozáshoz. Petéi számára levélsodratot készít. Először a levelet körbefutkosva felméri annak méreteit, minőségét, alkalmasságát, majd ha megfelelőnek találta, hozzákezd a levélsodrat készítéséhez. Először a levél lemezét a töve alatt kétoldalt elrágja. Az ivalakban elrágott levélrész elfonnyad és a főéren lógva marad. Az így elhaló levélrészből sorozja zacskó alakú sodratát, melybe 1-6 petét rak. A sodrat később leesik a földre. Az 1-2 hét múlva kikelő lárvák a sodrat levélszöveteivel táplálkoznak. A lárvák 4-6 hét alatt fejlődnek ki, majd a talajban üreget készítenek maguknak és ott bábodóznak. Két hét bábállapot után fejlődnek ki a fiatal bogarak, melyek a bábólcsöben telelnek át, s csak tavasszal jönnek elő.

Eurosibériai elterjedésű: A Bakony hegységben nagyon gyakori. Ajka 1978. V. leg. AL BTM - Bakonybél 1971. V. leg. TL, 1982. V. leg. OA BTM, 1982. VI. leg. MV mgy - Bakonycsernye 1980. VI. leg. RI mgy - Bakonycsernye: Kisgyónbánya 1981. IV. rrf, leg. PA mgy - Bakonyszentlászló: Ürdög-árok EB. 1957. V. leg. PJ BTM, 1982. IV. leg. RI, 1983. V. k, tn: *Carpinus betulus* L. leg. PA mgy - Balatonarács: Koloska-völgy 1983. IV. leg. PA BTM - Balatoncsicsó 1969. v.f, leg. PJ BTM - Balatonederics /ia/ - Balinka: Meccsértelep 1978. VI. leg. PA mgy - Csesznek: Gézaháza EB 1983. V. k, tn: *Carpinus betulus* L. leg. PA mgy - Csapok: Nosztori-völgy 1982. V. leg. PA BTM - Eplény 1976. V. leg. PA, 1982. VI. leg. MV mgy. 1983. IV. leg. TS BTM - Farkasgyepű 1981. IV. f, leg. PA mgy - Fenyőfő 1957. VIII. leg. PJ. 1979. V. leg. RI mgy, 1982. IV-V. leg. TS és PA BTM - Gyulaírástót 1969. V. leg. PJ, 1969. V. leg. HL BTM - Hárskut: Esztergáli-völgy 1982. IV., 1983. V. k, tn: *Carpinus betulus* L. leg. PA BTM - Kapolcs Bf. 1968. V. leg. PJ BTM - Lesenceistvánd Kh. 1974. IV. leg. TS BTM - Nagytárkány: Darvas-tó 1980. IV. leg. PA BTM - Nagyvázsöny /ia/ - Némethánya 1967. V. f, leg. PJ BTM - Nyírad DB 1979. IV. leg. PA BTM - Olaszfalu 1968. IV. leg. PJ, 1981. II. t, leg. PA és RI BTM - Padragkut 1978. V. leg. RI és PA mgy - Papod /ia/ - Pápa /ia/ - Pápateszér /ia/ - Pénzesgyőr 1974. V. leg. TS BTM - Pénzesgyőr: Szömörke-völgy 1982. V. leg. TS BTM - Porva 1978. V., 1983. V., leg. PA BTM Bf. 1978. V. leg. AL BTM - Tátika /ia/ - Tihany 1955. V leg MM BTM - Ugod 1973. VI. leg. BJ BTM - Vállus Kh. 1969. V. leg. PJ BTM - Zirc 1970. V. leg. TS., 1978. V. leg. PA BTM.

Deporaus mannerheimi /HUMMEL, 1823/

Tápnövényei a Betula-félék, *Salix caprea* L., és a *Corylus avellana* L. A faj ritkasága miatt életmódját nem tudták megfigyelni. Feltételezhetően a faj ivadékkgondozása hasonló lehet a *Deporaus betulae* /LINNÉ/ fajéhoz, bár levél-

sodratát még nem találták meg. Ellentétben a *Deporaus betulae* /LINNÉ/ fajjal, nem tavasszal, hanem nyár derekán jelennek meg a fiatal bogarak. /A Bakonyban gyűjtött frissen kelt bogár gyűjtési ideje 1982. VI.19./ A bogarak hűvös, nyirkos helyeken találhatóak. A Közép-Európában gyűjtött példányok adatai szerint a bogár júniustól szeptemberig található a tápnövényein. - A Természettudományi Múzeum Allattárának bogárgyűjteményében csupán 3 Szlovákiából származó példányt találtam.

Palearktikus elterjedésű, de Észak-Afrikában és Európa déli vidékein nem él. A Bakony hegységben nagyon ritka, Fenyőfő, 1982. VI. tn: *Betula pendula* ROTH. leg. MV mgy.

Attelabus nitens /SCOPOLI, 1763/ - Tölgy levélsodró

Tápnövényei a *Quercus*-félék és a *Castanea sativa* MILL. A bogarak májusban jelennek meg a tölgycserjéken, ahol a fiatal levelekkel táplálkoznak. A hímek harcolnak a nőstényekért. Párosodás után a nőstény az ivadékgondozáshoz a tölgycserjéken vagy a tölgyfák alsó ágain keres megfelelő méretű és minőségű leveleket. A tölgylevelet megrágha, a levélven futkosva pedig annak méreteit és levélsodrásra való alkalmasságát méri fel. Ezután a levelet a közepe táján két oldalalt egyenes vonalban a főérig berágha, majd a levélrészét összehajítja úgy, hogy a levél főere mellett az epidermiszt megrágha. A levél felső része kerül belülré. Az összehajított levelet alulról kezd feltekerni úgy, hogy a levél szélét felgöngyöli, s így egy kis hordószerű sodratot készít, melyben 2-3 kis sárga ovális petét rak. A sodrat rövidesen leesik a földre, s az 5-10 nap múlva kikelző lárvák táplálékát képezi. Ha a sodrat teljesen kiszárad, a lárvák nem táplálkoznak. A lárvák a levélsodratban fejlődnek, áttelelnek, majd áprilisban bábozódnak. 8-10 nap bábállapot után kikelnek a bogarak. Megfigyeltem, hogy a május elején gyűjtött példányok gyakran frissen keltek, kiszínezetlenek és lágyak voltak.

Elterjedése: Európa, Elő- és Közép-Ázsia, Szibéria. A Bakony hegységben nagyon gyakori. Badacsony /ia/ - Bakonybél 1964. VI. leg. PJ BTM - Bakonycserrnye 1980. V. leg. RI mgy - Bakonyszentlászló: Vinye ÉB 1982. VI. leg. OI mgy - Balatonarács: Koloska-völgy 1976. VI. leg. PA mgy - Balatongyörök 1978. V. leg. RI mgy - Balatonszepezd 1976. V. leg. RI BTM - Balatonudvari 1976. V. k, tn: *Quercus*, leg. PA mgy - Barnag Bf. 1978. V. leg. PA BTM - Berhida /ia/ - Csopak 1972. VI. leg. TS BTM - Csopak: Nosztori-völgy 1981. VI., 1982. V. leg. PL és PA BTM - Eplény: Malomréti-völgy 1981. VII. leg. PA mgy - Fenyőfő 1978. VII. leg. RI mgy, 1973. IV. leg. PA BTM - Isztimér KB 1979. VI. leg. PA mgy - Káptalanfűred Bf. 1969. VII. leg. NF BTM - Nagyvázsony /ia/ - Padragkut 1963. V. leg. PJ BTM - Pörkölt-hegyek Kh. 1973. V. leg. SzD BTM - Pula Bf. 1982. VI. leg. OI mgy - Sur KB 1979. VI. leg. PA mgy - Tés 1963. V. leg. EJ BTM - Ugod 1972. VI. leg. BJ, 1978. V. k, tn: *Quercus*, leg. PA BTM - Urkut: Kab-hegy /ia/ - Uzza 1963. VI. leg. TL BTM - Vállus Kh. 1964. V. leg. PJ BTM - Várpalota 1967. V. leg. TL BTM - Várköly Kh. 1969. V. k, tn: *Quercus*, leg. PA BTM - Vászoly Bf. 1982. VI. leg. MV és PA mgy - Veszprém 1954. VIII. leg. MM BTM.

Apoderus coryli /LINNÉ, 1758/ - Mogyoró levélsodró

Tápnövényei a *Corylus*-, *Betula*- és *Alnus*-félék. A bogarak májusban jelennek meg a tápnövényeiken, ahol táplálkoznak, majd párosodnak. A peterakás májustól augusztusig is eltarthat. Az ivadékgondozás céljából a nőstény egy szivaralaku sodratot készít egy levélből. Először körbefutkossa a kiszemelt levelet, több helyen beherágha, s felméri annak levélsodrásra való alkalmasságát. Ezután a levél töve közelében iv alakban rágha el a levelet, de nem egészen, s az nem esik le a földre. A mogyoró levelének a főerét is elrágha, s így a levél nedvellátása nagymértékben csökken. Alulról kezd sodorni a fonyadót levelet, s közben a levélrétetek közé 1-2 petét rak. A sodrat az el nem rágott levélrészben lógva marad, s azon keresztül gyér nedvellátása is biztosított. Az égerfán a nőstény nem rágha el a levél főerét, csak megsérti, és csak akkor rágha el teljesen, amikor a sodrással és a peterakással elkészült. Az így földre hulló sodrat a talajtól kapja az állandó nedvességet, mely a lárvák fejlődéséhez szükséges. Egy nőstény naponta 3-4 sodratot is készíthet. A kikelt lárvák a sodrat szöveteivel táplálkoznak, s a sodratban bábozódnak. Az új imágó a következő év májusában jelenik meg.

Elterjedése: Európa, Elő-Ázsia, Kaukázus, Szibéria, Észak-Kína. A Bakony hegységben nagyon gyakori. Badacsony /ia/ - Bakonybél 1972. VII. leg. TS BTM - Bakonycserrnye 1980. V. leg. RI mgy - Bakonyszentlászló, Vinye: Hódosér ÉB 1974. VI. leg. ZL - Bakonyszűcs 1957. VI. leg. PJ, 1983. V. k, tn: *Corylus avellana* L. leg. PA BTM - Balatonarács: Koloska-völgy 1976. VI. leg. RI mgy - Bodajk 1969. V. leg. TL BTM - Csehbánya 1976. VI. leg. BJ BTM - Csesznek 1973. VII. leg. Rái BTM - Devecser: Széki-erdő 1979. VII. leg. PA mgy - Eplény 1974. V., 1978. VI. leg. SzD, 1979. VI. leg. TS BTM - Farkasgyepű 1953. VI. leg. MM BTM - Fenyőfő 1979. VII., 1983. IV. leg. PL és PA mgy - Gyulafirátót 1967. V. f, leg. PJ BTM

-Hárskut: Esztergáli-völgy 1982. VII. leg. TS, 1983. V. k, tn: *Corylus avellana* L. leg. PA BTM - Isztimér: Burok-völgy 1978. VII. leg. AL BTM - Keszthely 1966. VI. leg. PJ BTM - Királyszállás KB 1983. V. leg. TS BTM - Nagyvázsony /ia/ - Némethbánya 1967. V. leg. PJ BTM - Padragkut 1978. V. leg. RI mgy - Papod /ia/ - Pénzesgyőr 1974. V. leg. TS BTM - Pét /ia/ - Porva-Csesznek ÉB 1954. VI. leg. MM BTM - Sáska: Agár-tető 1967. V. f, leg. PJ BTM - Sümeg 1968. VI. leg. PJ BTM - Tapolca: Szent György-hegy 1967. VI. leg. PJ BTM - Tátika /ia/ - Ugod 1963. V. PJ BTM - Várpalota 1967. V. leg. TL BTM - Várköly Kh. 1978. VII. leg. BL BTM - Vászoly Bf, 1982. VI. k, tn: *Corylus avellana* L. leg. PA mgy - Veszprém 1968. VI. leg. TL BTM - Zirc 1970. leg. TS, 1974. VI. leg. KA, 1975. VII. leg. LM, 1979. VI. leg. TS BTM.

Apoderus erythropterus /GMELIN, 1790/

Tápnövényei a *Comarum palustre* L., *Sanguisorba officinalis* L., *Filipendula ulmaria* L., *Lythrum salicaria* L., *Corylus avellana* L. Ezeken kívül gyűjtötték még *Rubus-féléken*, *Betula alba* L., *Epilobium palustre* L. és *Quercus-féléken* is. - Életmódjáról keveset tudunk. Nősténye az *Apoderus coryli* /LINNÉ/ levélsodratához hasonló levéltékercset készít petéi számára. A bogár nedves területeken található. Az új imágó július-augusztusban jelenik meg.
Elterjedése: Európa, Szibéria, Japán. A Bakony hegységben nagyon ritka. Zirc /?/ coll. KD TM.

IRODALOM — LITERATUR

- ANGELOV, P. /1981/: Coleoptera, Rhynchophora ~ Fauna Bulgarica. Academia Scientiarum, Sofia 11: 50-108.
BALÁS G., SÁRINGER Gy. /1982/: Kertészeti kártevők, Akadémiai Kiadó, Budapest 565-581.
DIECKMANN, L. /1974/: Beiträge zur Insektenfauna der DDR. Coleoptera - Curculionidae /Rhinomacerinae, Rhinichitinae, Attelabinae, Apoderinae/ - Beiträge zur Entomologie H. Academie-Verlag, Berlin 1/4. Bd. 24: 21-54.
ENDRÓDI S. /1958/: Attelabidae - Fauna Hungariae Akadémiai Kiadó, Budapest X/2: 1-34.
ENDRÓDI S. /1957/: Az eszelény-félék /Attelabidae/ kárpátmedencei lelőhelyadatai. Rovartani Közlemények, 27: 482-494.
FREUDE, H., HARDE, K.W., LOHSE, G.A. /1981/: Die Käfer Mitteleuropas, 10., p. 112-127.
SOÓ R., Kárpáti Z. /1968/: Magyar Flóra, Tankönyvkiadó, Budapest

RHINOMACERIDAE UND ATTELABIDAE FAUNA DES BAKONY-GEBIRGES

In diesem Artikel beschreibe ich die Rhinomaceridae und Attelabidae des Bakony Gebirges. Ich habe sowohl das Material meiner mehrjährigen Sammlerarbeit in diesem Gebiete als auch die Käfersammlungen des Budapester und Zirczer Museums für Naturwissenschaften und auch das Material einiger Privatsammlungen, bearbeitet. Es ist mir gelungen festzustellen, dass von den im Karpathenbecken lebenden 34 Arten, 31 Arten im Gebiete des Bakony Gebirges vorhanden sind, während unserer Forschungsarbeit wurde sogar *Deporaus mannerheimi* /HUMMEL/ vor gefunden, über dessen Vorkommen in Ungarn wir noch nicht gewusst haben. Ich beschreibe weiterhin in diesem Artikel die Biologie, Verbreitung und die Fundorte dieser Arten im Bakony Gebirge.

A szerző címe /Anschritt des Verfassers/:

PODLUSSÁNY Attila
Budapest,
Bercsényi u. 10.
H-1111